

ZPRÁVY

● Mezinárodní kongres historie farmacie

Farmaceutičtí historici se po dvou letech opět sešli ke společnému jednání na 38. mezinárodním kongresu historie farmacie, tentokrát ve španělské Seville. Na kongres bylo přihlášeno 187 účastníků z 30 zemí světa. Zaznělo zde 94 ústních sdělení a bylo prezentováno 30 posterů.

Delegace České republiky na 38. mezinárodním kongresu historie farmacie v Seville (zleva nahoře – muži: D. Plaček, A. Nedopil, zleva – ženy: M. Lisá, L. Valášková, L. Nedopilová)

Hlavní sdělení přednesl prezident Mezinárodní společnosti pro historii farmacie (ISHP) prof. Oliver Lafont. Hlavním tématem jeho příspěvku byla definice historie farmacie.

V zamyšlení viceprezidenta ISHP prof. Charlese Liberta zaznělo především hledání příčin stále klesajícího zájmu veřejnosti, ale i odborníků z řad farmaceutů o historii farmacie a hledání řešení této neutěšené situace. Jednalo se 3 dny v osmi sekcích.

Za Českou republiku byla přihlášena dvě ústní sdělení a jeden poster.

Doc. Václav Rusek a Mgr. Ladislava Valášková se prezentovali přednáškou „První zahraniční držitel Ebertovy ceny – doc. Zdeněk Klán“.

Dalším aktivním účastníkem byla PharmDr. Lucie Nedopilová se svým sdělením „Drogistické, chemické a farmaceutické preparáty na I., II., III. mezinárodní farmaceutické výstavě“.

Poster, který připomněl loňské oslavy 300. výročí úmrtí G. J. Camela – brněnského rodáka, byl dílem doc. Václava Ruska a PharmDr. Martiny Lisé.

Účast české delegace lze hodnotit velmi kladně a kvalita představených prací z České republiky byla velmi vysoká.

Příští, 39. mezinárodní kongres se bude konat 16.–19. září 2009 ve Vídni. Doufáme, že i na tomto kongresu se bude moci česká historie farmacie prezentovat.

● Cena pro doc. RNDr. PhMr. Václava Ruska, CSc.

Doc. Václav Rusek se na 38. mezinárodní kongres historie farmacie představil nejen jako aktivní účastník, ale také jako oslavenec. Španělská historička Carmen Francés mu předala cenu a medaili za přínos pro historii farmacie.

Líc a rub medaile

Darovací listina

Jde o ocenění jeho dlouholeté práce na poli historie farmacie doma i v zahraničí.

C. Francés velmi vřele vzpomínala na 20. a 30. mezinárodní kongres v letech 1971 a 1991, které se uskutečnily v Praze a jejichž spoluorganizátorem byl i doc. V. Rusek.

V průběhu kongresu byla doc. Václavu Ruskovi předána cena Carmen Francés za historii farmacie.

Za českou farmaceutickou společnost a její sekci farmacie rovněž blahopřejeme!

M. Lisá

● Jubileum doc. RNDr. Ruženy Čižmárikovej, CSc.

V novembri 2007 oslávila svoje významné životné jubileum – s prívlastkom LX-kové – prodekanka Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a dlhoročná vysokoškolská učiteľka Katedry chemickej teórie liečiv, docentka RNDr. Ružena Čižmáriková, CSc.

Jubilantka je rodáčkou zo Šoporne (neďaleko Šale). Má spoločný dátum narodenia (okrem roku) so slávnou vedkyňou madam Curie-Sklodowskou (7. november), a preto rada pripomína tento fakt, ako jeden z jej skutočných zdrojov lásky k chémii. Profesorka Curie jej utkvela v pamäti už v rannom školskom veku. Preto cesty našej jubilantky sú skutočne „chemické“ a vedú v roku 1963 na strednú priemyselnú školu chemickú (odbor chemická technológia) do krásneho prostredia Banskej Štiavnice, na ktorú má dodnes veľmi pekné ľudské spomienky. Tu študentku s otvorenými očami upútala okrem rozmanitosti chémie i krásna príroda a vzácne kultúrne a historické pamiatky. Po maturite (rok 1967) sa stáva vysokoškoláčkou na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde študovala v odbore chémia – špecializácia organická chémia. Počas VŠ štúdia sa zapojila do ŠVOČ na katedre organickej chémie u významného chemika a pedagóga prof. RNDr. P. Hrnčiara, DrSc., pričom pracovala na

problematike substituovaných sírnych analógov indán-1,3-diónu, ktoré neskôr spracovala vo svojej diplomovej práci a absolventský titul získala v roku 1972. V nasledujúcom roku túto vedeckú problematiku komplexnejšie prezentovala vo svojej rigorózne práci „Príprava a niektoré reakcie 4,7-ditia-4,5,6,7-tetrahydroindán-1,3-diónu“. Po úspešnom ukončení magisterského štúdia na Prírodovedeckej fakulte UK nastúpila dr. Čižmáriková na miesto asistenta na jej doteraz jediné pracovisko – Katedru anorganickej a organickej chémie (premenovanej na katedru chemickej teórie liečiv) Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde pôsobí dodnes, t. č. vo funkcii docentky. V začiatkoch sa na tejto katedre sústredila na organickú syntézu derivátov 2,2,5,5-tetrakis(4-hydroxymetyl)cyclopentanónu a 2,2,6,6-tetrakis(4-hydroxymetyl)cyclohexanónu pod odborným vedením prof. RNDr. L. Krasneca (vtedajšieho vedúceho katedry) a doc. DrPH. PhMr. J. Hegera (vedúceho výskumného tímu). Neskôr sa vo svojej vedeckej práci zamerala na aryloxyaminopropanolové štruktúrne typy β -blokátorov, ktorým sa venovala aj vo svojej kandidátskej dizertačnej práci obhájenej v roku 1983 vo vednom odbore farmaceutická chémia s názvom „Štúdium prípravy a vlastností beta-adrenolytik typu aryloxyaminopropanolov“. Školiteľom jej bol doc. RNDr. PhMr. A. Borovanský, CSc. z Katedry farmaceutickej chémie FaF UK. Jubilantka tomto typu zlúčenín už zostala verná, pričom získané vedecké poznatky z tejto oblasti sú obsiahnuté aj v jej habilitačnej práci obhájenej v roku 1996 v odbore farmaceutická chémia „Nové potenciálne blokátory beta-adrenoreceptorov. Príprava, fyzikálno-chemické vlastnosti a biologická aktivita substituovaných fenylalkylketónov“. V súčasnosti sa doc. Čižmáriková venuje chirálnym aspektom syntézy, štúdiu fyzikálnych parametrov a farmakologického hodnotenia originálnych zlúčenín – potenciálnych liečiv s účinkom na kardiovaskulárny systém. Impulzom v tomto smere jej boli najmä získané poznatky a skúsenosti z oblasti štúdia chiralít chemických zlúčenín v rámci projektu Tempus (1996–1998), vrátane študijného pobytu na Inštitúte organickej chémie Eberhard–Karls–Univerzität v Tübingene na pracovisku prof. Dr. V. Schuriga. V ostatnom čase sa sústredila na izoláciu a identifikáciu enantiomérických čistých látok s použitím moderných separačných techník – HPLC, CE, TLC, najmä v spolupráci s tímom prof. Ing. J. Lehotaya, DrSc. z Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU, a na stereospecifickú syntézu. Základné farmakologické hodnotenie syntetizovaných zlúčenín je výsledkom spolupráce s doc. RNDr. E. Račanskou, CSc. z tunajšej katedry farmakológie a toxikológie. Vo svojom laboratóriu doc. Čižmáriková úspešne priviedla k obhajobe absolventskej práce desiatky diplomantov, z ktorých viacerí pod jej pokračujúcim odborným vedením uspeli na rigorózne skúške. Mimoriadne je cenená jej súčasná výchova troch doktorandiek v dennej forme štúdia. Výsledky odbornej a vedeckej práce jubilantky možno stručne kvantifikovať takto: Je autorkou či spoluautorkou 18 autorských osvedčení, viac než 60 pôvodných vedeckých publikácií s vysokým zastúpením v zahraničných vedeckých časopisoch a vyše 60 prednášok a panelových prezentácií na vedeckých podujatiach doma i v zahraničí. Je spoluriešiteľkou viacerých výskumných úloh, grantov VEGA a APVV.

Veľmi pestrá a bohatá je aj 35-ročná pedagogická činnosť pani docentky. Hoci nie je absolventkou farmaceutickej fakulty, tunajšia fakulta jej prirástla k srdcu, o čom svedčí jej profesionálny odborný rast a vedecký profil i vážnosť a uznanie farmaceutickou a chemickou obcou. Podieľala sa na výchove viacerých generácií farmaceutov, ktorí pôsobia v Slovenskej a Českej republike. Patrí medzi odborne komplexne vybavených a ľudsky trpezlivých pedagógov. Realizuje všetky formy výučby z predmetu Organická chémia